

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

ADRODDIAD Y PWYLLGOR IS-DDEDDFWRIAETH

Mesur Arfaethedig Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru)

1. Rheolau Sefydlog

1.1 Mae gan y Pwyllgor y pwerau a ganlyn o dan y Rheolau Sefydlog:

- Mae Rheol Sefydlog 15.6(ii) yn nodi y caiff y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth ystyried 'pa mor briodol yw darpariaethau mewn Mesurau Cynulliad arfaethedig.... sy'n rhoi pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth i Weinidogion Cymru' a chyflwyno adroddiad ar hyn.
- Er nad yw'n rhan o gylch gwaith y Pwyllgor i roi sylwadau ar rinweddau'r cynnig y mae'r Mesur arfaethedig yn bwriadu'i weithredu, mae Rheol Sefydlog 15.6(v) yn nodi y caiff y Pwyllgor ystyried 'unrhyw fater deddfwriaethol gyffredinol ei natur sy'n ymwneud â chymhwysedd y Cynulliad neu gymhwysedd Gweinidogion Cymru' a chyflwyno adroddiad ar hyn.

1.2 Diben yr adroddiad hwn yw bod yn sail i ddadl Cyfnod 1 y Cynulliad ar egwyddorion cyffredinol y Mesur arfaethedig ac unrhyw gyfnodau deddfwriaethol dilynol.

2. Ystyriaeth

2.2 Ar 3 Chwefror 2009, ystyriodd y Pwyllgor y Mesur Arfaethedig Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru).

2.3 Wrth graffu ar y Mesur arfaethedig, edrychodd y Pwyllgor ar adroddiad y cyngorwyr cyfreithiol a'r dystiolaeth gan Brian Gibbons AC, y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Llywodraeth Leol a oedd yn nodi y byddai'n fwy priodol i'r pŵer yn adran 4(2) i Weinidogion Cymru ddiwygio'r atodlen i'r Mesur fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol. Penderfynodd y Pwyllgor ysgrifennu at Dr Dai Lloyd i gadarnhau a oedd unrhyw reswm pam y dylid arfer y pŵer hwn o dan y weithdrefn gadarnhaol.

3. Cefndir

3.1 Ar 12 Rhagfyr 2007, Dr Dai Lloyd AC oedd yn llwyddiannus yn y trydydd balot a gynhaliwyd i roi hawl i Aelodau ofyn am ganiatâd Cynulliad Cenedlaethol Cymru i gyflwyno Mesur Arfaethedig Aelod. Gosodwyd y Mesur arfaethedig ar 18 Gorffennaf 2008 ynghyd â Memorandwm Esboniadol a Nodiadau Esboniadol. Mae Pwyllgor Cyfnod 1 wedi'i sefydlu i ystyried egwyddorion cyffredinol y Mesur arfaethedig.

3.2 Caiff y cefndir polisi i'r Mesur arfaethedig ei grynhoi yn y Memorandwm Esboniadol fel a ganlyn –

“1.2 Prif ddiben y Mesur arfaethedig yw gosod dyletswydd ar yr awdurdodau lleol i ystyried yr effaith a gâi gwerthu caeau chwarae sy'n perthyn i'r awdurdodau lleol ar gymunedau lleol, yn nhermau iechyd, lles a chynhwysiant cymdeithasol, cyn iddyn nhw fwrw ymlaen i'w gwerthu neu i gael gwared arny'n nhw. Gan hynny, bydd y Mesur arfaethedig yn gosod dyletswydd ar yr awdurdodau lleol (gan gynnwys y Parciau Cenedlaethol a chynghorau cymuned) i baratoi datganiadau o'r effaith ac ymgynghori arny'n nhw pan fyddan nhw'n cynnig cael gwared ar gaeau chwarae.”

4. Materion allweddol – pwerau is-ddeddfwriaeth

4.1 Wrth gymharu'r Mesur arfaethedig hwn â Mesurau arfaethedig eraill y mae'r Pwyllgor wedi'u hystyried, ychydig o bwerau i wneud rheoliadau a gorchmynion y mae'r Mesur arfaethedig yn ei gynnwys. Manylion y rhain i ddilyn.

42 Mae Adran 4 yn ei gwneud yn ofynnol bod awdurdod sy'n bwriadu cael gwared ar gaeau chwarae yn hysbysu cyrff a phersonau penodol, yn cynnwys rhestr o ymgynghoreion a bennwyd ymlaen llaw, o'r bwriad hwnnw. Mae'r Atodlen i'r Mesur arfaethedig yn cynnwys y rhestr honno. Mae Adran 4(2) yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, ddiwygio'r Atodlen o dro i dro. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn esbonio y byddai'n "briodol defnyddio is-ddeddfwriaeth i ddiwygio'r Atodlen, er mwyn osgoi'r angen i gyflwyno Mesur arfaethedig arall i roi'r newidiadau hynny ar waith." Mae Gorchmynion a wneir o dan adran 4(2) yn agored i'r weithdrefn gadarnhaol h.y. ni ellir gwneud y gorchymyn oni bai bod drafft o'r offeryn wedi'i osod gerbron y Cynulliad, ac wedi'i gymeradwyo ganddo.

4.3 Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad gan gynghorwyr cyfreithiol y Pwyllgor ac adolygwyd y dystiolaeth a gafwyd gan Brian Gibbons AC, y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Llywodraeth Leol a oedd yn nodi y byddai'n fwy priodol i'r pŵer yn adran 4(2) i Weinidogion Cymru ddiwygio'r atodlen i'r Mesur fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol.

4.4 Mae Adran 9 yn darparu bod unrhyw bŵer i wneud gorchmynion neu reoliadau yn arferadwy drwy offeryn statudol a'i fod yn cynnwys pŵer i wneud darpariaethau'n gyffredinol neu mewn perthynas ag achosion penodol, i wneud darpariaethau gwahanol ar gyfer achosion gwahanol ac i wneud darpariaethau cysylltiedig, darpariaethau atodol, darpariaethau arbed neu ddarpariaethau trosiannol a wêl Gweinidogion Cymru yn dda.

4.5 Mae Adran 10(1) yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau y maent yn ystyried sy'n angenrheidiol neu'n gyfleus at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Mesur arfaethedig, o ganlyniad iddi, neu i roi ei heffaith lawn iddi. Rhagwelir dau fath penodol o reoliadau yma; yn gyntaf, o

dan Adran 10(2)(a), y rhai sy'n diwygio neu'n diddymu unrhyw Ddeddf Seneddol neu Fesur a gaiff ei wneud cyn neu yn ystod yr un flwyddyn Gynulliad â'r Mesur arfaethedig. Yn ail, o dan adran 10(2)(b), y rhai sy'n diwygio neu'n dirymu is-ddeddfwriaeth.

4.6 Mae rheoliadau a wnaed yn unol ag adrannau 10(2)(a) a (b) yn ddarostyngedig i weithdrefnau gwahanol. Mae rheoliadau o dan adran 10(2)(b) yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol hy maent yn agored i gael eu dirymu yn unol â phenderfyniad gan y Cynulliad Cenedlaethol. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi y "*[b]yddai'n briodol defnyddio is-ddeddfwriaeth i wneud rheoliadau o dan adran 10 o gofio eu bod yn ymwneud â gwneud rhagor o ddarpariaethau atodol a chanlyniadol i roi eu heffaith lawn i ddarpariaethau'r Mesur arfaethedig hwn.*" Ar y llaw arall, mae rheoliadau o dan adran 10(2)(a), sy'n diwygio neu'n dirymu deddfwriaeth sylfaenol, yn agored i'r weithdrefn gadarnhaol. Mae'r pwerau yn adran 10 yn gyffredin mewn deddfwriaeth, ac yn debyg i'r rhai sydd yn adran 51 o'r Mesur Llywodraeth Leol.

4.7 Daw tair adran (9, 10 ac 11) o'r Mesur arfaethedig i rym pan gaiff y Mesur ei gymeradwyo gan Ei Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor. Daw'r darpariaethau sy'n weddill i rym ar unrhyw ddydd neu ddyddiau a benodir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn. Nid yw'r gorchmynion hyn yn ddarostyngedig i unrhyw weithdrefn benodol ar gyfer gwneud is-ddeddfwriaeth.

5. Argymhelliad y Pwyllgor

Argymhelliad 1 – Penderfynodd y Pwyllgor, gan fod y newidiadau i'r Atodlen a wnaed o dan adran 4(2) yn debygol o fod yn ddiwygiadau technegol/gweinyddol yn bennaf, y byddai'n fwy priodol arfer y pŵer hwn o dan weithdrefn negyddol.

Fel arall, roedd y Pwyllgor yn fodlon ar y darpariaethau yn y Mesur arfaethedig i ddirprwyo pwerau.